

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA I RURALNOG RAZVOJA

1937

Na temelju članka 11. stavka 2. Zakona o gnojivima i poboljšivačima tla (»Narodne novine«, broj 163/03, 40/07), ministar poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja donosi

PRAVILNIK

O DOBROJ POLJOPRIVREDNOJ PRAKSI U KORIŠTENJU GNOJIVA

I. UVODNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom propisuju se opća načela dobre poljoprivredne prakse u korištenju gnojiva, razdoblje u tijeku godine kada nije dozvoljena primjena gnojiva na poljoprivrednim tlima, način primjene gnojiva na nagnutim terenima, vodom zasićenim tlima, plavljenom, smrznutom ili snijegom prekrivenom tlu, uvjeti za primjenu gnojiva blizu vodotoka, postupci primjene mineralnog i organskog gnojiva, veličina i svojstva spremnika za stajski gnoj.

(2) Uvjeti korištenja i postupanja s gnojivima propisani ovim Pravilnikom na područjima koja su, po Odluci o područjima podložnim eutrofikaciji i područjima ranjivim na nitratre donijetoj temeljem Zakona o vodama (»Narodne novine«, broj 107/95, 150/05), proglašena ranjivim, smatraju se obvezujućim u primjeni, a na ostalim područjima koja nisu proglašena ranjivim smatraju se preporukom korisnicima.

Članak 2.

U smislu ovoga Pravilnika pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:

1. »*Gnojivo*« jesu tvari čija je glavna namjena ishrana bilja.
2. »*Gnojivo sa dušikom*« je svako gnojivo koje sadrži dušik ili dušične spojeve koji se primjenjuju na poljoprivrednim površinama s ciljem poboljšanja uvjeta za ishranu biljaka, a može uključivati kruti stajski gnoj, gnojovku, gnojnicu, kompost i otpadni mulj.
3. »*Stajski gnoj*« je kruti stajski gnoj, gnojovka i gnojnica.
4. »*Kruti stajski gnoj*« je smjesa stelje, krutih i tekućih životinjskih izlučevina različitog stupnja biološke razgrađenosti, stabilnosti i zrelosti.
5. »*Gnojovka*« je polu tekuće stajsko gnojivo, smjesa krutih i tekućih životinjskih izlučevina, tj. stajski gnoj uglavnom bez stelje.
6. »*Gnojnica*« je tekući stajski gnoj, najčešće smjesa tekućih životinjskih izlučevina i otpadnih voda (obično nastaje kao tekući ostatak izlučevina koje stelja ne uspije upiti).
7. »*Kompost*« je organsko gnojivo i poboljšivač tla proizveden kontroliranom biooksidativnom razgradnjom različitih smjesa sastavljenih prvenstveno od različitih biljnih ostataka, ponekad pomiješanih s organskim gnojivima i/ili životinjskim ostacima, a sadrži ograničene količine mineralnih tvari.
8. »*Otpadni mulj*« je mulj:
 - nastao u procesu pročišćavanja otpadnih voda kućanstava ili komunalnih izvora, mulj iz ostalih sustava za pročišćavanje otpadnih voda koje su po sastavu slične otpadnoj vodi iz

kućanstava ili komunalnih izvora,

- mulj iz septičkih jama ili drugih sličnih uređaja za obradu otpadnih voda ili otpada,
- mulj iz postrojenja za obradu otpada koja nisu spomenuta u prethodne dvije alineje.

9. »*Organsko gnojivo*« je gnojivo koje sadrži biljna hranjiva u obliku organskih tvari biljnog ili životinjskog podrijetla.

10. »*Mineralno gnojivo*« jesu tvari čija je glavna namjena ishrana biljaka, a u kojem su deklarirana hranjiva u obliku anorganskih soli dobivenih ekstrakcijom i/ili fizikalnim i/ili kemijskim industrijskim postupcima.

11. »*Primjena*« je dodavanje gnojiva u tlo (raspodjelom po površini tla, injektiranjem u tlo, unošenjem u tlo ispod površine ili miješanjem s površinskim slojem tla) na biljku ili oboje.

12. »*Onečišćenje*« je izravno ili neizravno odlaganje ili primjena gnojiva sa dušikom koje za posljedicu ima prekomjerni unos dušičnih spojeva iz poljoprivrednih izvora u vodeni okoliš, na način da uzrokuje opasnost za ljudsko zdravlje, šteti živim organizmima i vodnom ekosustavu, šteti pogodnosti korištenja voda ili onemogućuje druge načine korištenja voda.

13. »*Domaće životinje*« jesu životinje navedene u Tablici 1. Dodatka koji se nalazi u prilogu i čini sastavni dio ovoga Pravilnika, a uzgajaju se za ostvarivanje koristi.

14. »*Uvjetno grlo*« (u daljnjem tekstu: UG) je usporedna vrijednost domaćih životinja svedena na masu od 500 kg.

15. »*Poljoprivredna površina*« je oranica, višegodišnji nasad, livada i pašnjak.

II. OPĆA NAČELA KORIŠTENJA GNOJIVA

Članak 3.

(1) Gnojiva se koriste na način da se ostvare osnovni ciljevi gnojidbe:

- postizanje stabilnog, visokog i isplativog prinosa dobre kakvoće,
- optimizacija opskrbe usjeva hranjivima,
- održavanje ili popravljivanje plodnosti tla,
- zaštita okoliša.

(2) Ciljevi iz stavka 1. ovoga članka podrazumijevaju vrstu, količinu i oblik biljnih hranjiva te način i vrijeme korištenja koji osiguravaju:

- najveću iskoristivost dodanih hranjiva,
- najmanji gubitak hranjiva,
- najmanji prijenos hranjiva u vode.

Članak 4.

Gnojiva se koriste u skladu s potrebama biljaka za hranjivima pri čemu se uzima u obzir:

- bilanciranje unesenih hranjiva (mineralna i organska gnojidba, žetveni ostaci, navodnjavanje) i hranjiva iznesenih iz tla (odnošenje hranjiva ostvarenim prinosom, procjena gubitaka hranjiva ispiranjem, isparavanjem, denitrifikacijom) na temelju početne analize tla i tehnoloških postupaka tijekom proizvodnje,
- očekivana razina proizvodnje i kakvoća prinosa,
- raspoloživa količina hranjiva u tlu i dodatne količine biljkama dostupnih hranjiva za koja predviđamo da će nastati u tijeku rasta usjeva, ovisno o uvjetima rasta usjeva, tipu tla, podneblju u kojem se usjev uzgaja,
- pH vrijednost tla, količina humusa u tlu i tekstura tla, kako s gledišta povećanja pristupačnosti hranjiva, tako i s gledišta smanjenog gubitka hranjiva ispiranjem,
- direktan utjecaj gnojidbe i indirektan utjecaj mjera popravke tla na raspoloživost sekundarnih hranjiva: kalcij (Ca), magnezij (Mg), sumpor (S), mikrohranjiva: bor (B), klor

(Cl), bakar (Cu), željezo (Fe), mangan (Mn), molibden (Mo), nikal (Ni), cink (Zn), a posebice teških metala,

- uvjeti proizvodnje koji utječu na dostupnost hranjiva, posebno poljoprivredna kultura, pred usjev, obrada tla i navodnjavanje,
- rezultati lokalnih i regionalnih poljskih pokusa.

III. KORIŠTENJE GNOJIVA S DUŠIKOM

Članak 5.

- (1) Gnojiva s dušikom se unose u tlo u vrijeme pogodno za agrotehničke zahvate, osim u slučajevima kada je to ovim Pravilnikom zabranjeno.
- (2) Na područjima koja su ugrožena od poplava gnojivo se unosi u tlo kada završi razdoblje prijetnje od poplave i nakon što je isključena mogućnost plavljenja.
- (3) Strojevi za primjenu gnojiva moraju ispunjavati sve tehničke zahtjeve kako bi se osigurala kontrolirana i pravilna primjena gnojiva, sa što manjim gubicima.
- (4) Na područjima zona sanitarne zaštite izvorišta i drugih ležišta voda, koja se koriste ili su namijenjena za javnu vodoopskrbu, gnojidba poljoprivrednog zemljišta provodi se prema propisima koji uređuju upravljanje vodama.

Članak 6.

- (1) Pri određivanju količine stajskog gnojiva te načina i vremena primjene, moraju se poštivati odredbe ovoga Pravilnika.
- (2) U tijeku jedne kalendarske godine poljoprivredno gospodarstvo može gnojiti poljoprivredne površine stajskim gnojem do sljedećih graničnih vrijednosti primjene dušika:
 - 210 kg/ha dušika (N), dozvoljena primjena u početnom četverogodišnjem razdoblju
 - 170 kg/ha dušika (N), dozvoljena primjena nakon isteka četverogodišnjeg razdoblja.
- (3) Primjenu stajskog gnoja potrebno je provoditi na način da se gubici dušika smanje na najmanju moguću mjeru.
- (4) U cilju smanjivanja gubitaka dušika u primjeni stajskog gnoja, korisno je provoditi sljedeće:
 - gnojidba stajskim gnojem provodi se na način da se spriječi hlapljenje amonijaka, a pri tom treba voditi računa u kojem je stadiju vegetacija, o vremenskim razmacima, posebno temperaturi i vlažnosti zraka te osunčanosti,
 - na nezasijanim površinama potrebno je stajski gnoj što prije unijeti u tlo,
 - stajski gnoj treba jednakomjerno rasporediti po površini tla,
 - gnojovku prije gnojenja promiješati.
- (5) Proizvedena količina dušika u stajskom gnoju, koji se dobije godišnjim uzgojem domaćih životinja preračunat na UG, propisana je u Tablici 2. Dodatka ovoga Pravilnika.

Članak 7.

- (1) U cilju smanjivanja gubitaka dušika ispiranjem i isparavanjem (volatizacija) zabranjuje se:
 1. gnojenje gnojnicom i gnojovkom na svim poljoprivrednim površinama bez obzira na pokrov od 1. prosinca do 1. ožujka;
 2. gnojenje gnojnicom i gnojovkom raspodjelom po površini bez unošenja u tlo na svim poljoprivrednim površinama od 1. svibnja. do 1. rujna;
 3. gnojidba krutim stajskim gnojem na svim poljoprivrednim površinama od 1. svibnja do 1. rujna;

4. gnojidba mineralnim gnojivima s nitratnim dušikom na svim poljoprivrednim površinama od 01. studenog do 01. veljače, a iznimno je dozvoljena primjena urea amonijevog nitrata (UAN) po žetvenim ostacima.

(2) Od žetve do početka trajanja zabrana iz stavka 1. ovoga članka, primjenom mineralnih gnojiva, količina dušika na lakim (pjeskovitim) tlima ne smije prelaziti 40 kg/ha, a na teškim (glinovitim) tlima 80 kg/ha.

Članak 8.

(1) Zabranjena je primjena stajskog gnoja:

- u II. Zoni sanitarne zaštite izvorišta, ako nije drugačije određeno propisima koji uređuju upravljanje vodama,
- na tlima zasićenim vodom,
- na tlima koja su prekrivena snježnim prekrivačem,
- na zamrznutim tlima te na plavnim zemljištima,
- u proizvodnji povrća, jagodastog voća i ljekovitog bilja, unutar 30 dana prije zriobe i berbe,
- pomiješanog s otpadnim muljem ili kompostom od otpadnog mulja,
- s poljoprivrednih gospodarstava na kojima su utvrđene bolesti s uzročnicima otpornim na uvjete u gnojišnoj jami,
- na ne poljoprivrednim zemljištima.

(2) Zabranjena je primjena gnojnice i gnojovke:

- u II. Zoni sanitarne zaštite izvorišta, ako nije drugačije određeno propisima koji uređuju upravljanje vodama,
- na 25 m udaljenosti od bunara,
- na 20 m udaljenosti od jezera,
- na 5 m udaljenosti od ostalih vodenih tokova,
- na nagnutim terenima gdje se slijevaju s površine,
- na nagnutim terenima uz vodotokove, s nagibom većim od 10 % na udaljenosti manjoj od 10 m od vodenih tokova.

Članak 9.

Najveća dozvoljena količina primjene gnojovke i gnojnice na poljoprivrednoj površini propisana je u Tablici 3. Dodatka ovoga Pravilnika, a u izvan vegetacijskom razdoblju (listopad – travanj) dozvoljeno je primijeniti najviše 50% godišnje dozvoljene količine.

Članak 10.

(1) Stajski gnoj skladišti se na uređenim gnojištima: platoima za kruti stajski gnoj, gnojišnim jamama, lagunama, jamama za gnojnicu, ili u drugim spremnicima (u daljem tekstu: spremnici).

(2) Spremnici moraju biti vodonepropusni, tako da ne dođe do izlivanja, ispiranja ili otjecanja stajskog gnoja u okoliš, kao i onečišćenja podzemnih i površinskih voda. Tekući dio stajskog gnoja mora biti prikupljen u vodonepropusne gnojne jame iz kojih ne smije biti istjecanja u podzemne ili površinske vode.

(3) Spremnici moraju svojom veličinom zadovoljiti prikupljanje gnoja za šestomjesečno razdoblje, s time da je za jedno uvjetno grlo potrebno, za razdoblje od šest mjeseci skladištenja, osigurati:

- za kruti stajski gnoj najmanje 4 m² površine spremnika uz visinu nakupine gnoja od 2 m odnosno 8 m³ prostora spremnika za kruti stajski gnoj, ako je visina hrpe manja od 2 metra, a

za gnojnicu spremnik od 2 m³,

– za skladištenje gnojovke 10 m³ za lagune.

(4) Bez obzira na odredbe stavka 3. ovoga članka, jame za gnojnicu nije potrebno izgraditi ukoliko se kroz sustav i tehnologiju uzgoja domaćih životinja ne stvara gnojnica.

(5) Obračun uvjetnih grla u svezi sa stavkom 3. ovoga članka propisan je u Tablici 1. Dodatka ovoga Pravilnika.

Članak 11.

Ako se gnojidba stajskim gnojem ne može provesti sukladno članku 6. stavka 2. ovoga Pravilnika zbog nedovoljnih poljoprivrednih površina, poljoprivredno gospodarstvo mora višak stajskog gnoja zbrinuti:

- gnojidbom poljoprivrednih površina drugog vlasnika na temelju ugovora,
- preradom stajskog gnoja u bio-plin, kompost, supstrat,
- zbrinjavanjem stajskog gnoja na druge načine.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 12.

Početno četverogodišnje razdoblje iz članka 6. stavak 2. ovoga Pravilnika računa se od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika.

Članak 13.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom stupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Klasa: 011-02/08-01/31

Urbroj: 525-1-08-1

Zagreb, 12. svibnja 2008.

Ministar

mr. sc. Božidar Pankreć, v. r.

DODATAK

Tablica 1.: PRIPADAJUĆI IZNOS UVJETNOG GRLA PO POJEDINOJ VRSTI DOMAĆE ŽIVOTINJE

Domaća životinja	UG/domaćoj životinji
Odrasla goveda starija od 24 mjeseca	1,0
Goveda starosti od 12 do 24 mjeseca	0,6
Goveda starosti od 6 do 12 mjeseca	0,3
Rasplodni bikovi	1,4

Telad	0,15
Konji	1,2
Ždreba	0,5
Ovce i koze	0,10
Janjad, jarad	0,05
Krmače	0,3
Nerasti	0,4
svinje u tovu od 25 do 110 kg	0,15
Odojci	0,02
Kokoši nesilice	0,004
Tovni pilići	0,0025
Purani	0,02
Kunići i pernata divljač	0,002

Tablica 2.: KOLIČINA DUŠIKA U STAJSKOM GNOJU KOJA SE DOBIJE GODIŠNJIM UZGOJEM DOMAĆIH ŽIVOTINJA, PRERAČUNATO NA UG

Vrsta domaće životinje	N (kg/godina)
Goveda	70
Konji	60
Ovce i koze	70
Svinje	80
Perad	85
Ostale domaće životinje	85

Tablica 3.: SADRŽAJ DUŠIKA, FOSFORA I KALIJA U STAJSKIM GNOJIVIMA I NAJVEĆA DOZVOLJENA KOLIČINA U PRIMJENI GNOJIVA

vrsta gnojiva	% N	% P ₂ O ₅	% K ₂ O	Granične vrijednosti primjene dušika (N)	Najveća dozvoljena količina gnojiva prema graničnim vrijednostima	sadržana količina hranjiva (kg/ha)		
						N	P ₂ O ₅	K ₂ O
				kg/ha	(u t/ha)			
Goveđi	0.5	0.3	0.5	210	42	210	126	210
				170	34	170	102	170
Konjski	0.6	0.3	0.6	210	35	210	105	210

				170	28	170	85	170
Ovčji	0.8	0.5	0.8	210	26	210	130	210
				170	21	170	106	170
Svinjski	0.6	0.5	0.4	210	35	210	175	140
				170	28	170	142	113
Kokošji	1.5	1.3	0.5	210	14	210	182	70
				170	11	170	147	57
Brojlerski	3.0	3.0	2.0	210	7	210	210	140
				170	5.5	170	170	110
kompost goveđi	2.1	2.2	0.8	210	10	210	220	80
				170	8	170	180	65
gnojovka goveđa	0.4	0.2	0.5	210	52 m ³ /ha	208	104	260
				170	42 m ³ /ha	170	85	210
Gnojovka svinjska	0.5	0.4	0.3	210	42 m ³ /ha	210	168	126
				170	34 m ³ /ha	170	136	102